Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kirjallinen asiantuntijalausunto (O 16/2025 vp)

Eduskunnan valtiovarainvaliokunta pyytää kirjallista asiantuntijalausuntoanne:
Asia: O 16/2025 vp Hyvinvointialueiden talousnäkymät ja alijäämien kattaminen (VaVE 6/2025 vp)

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta antaa kirjallinen asiantuntijalausunto valtiovarainvaliokunnalle hyvinvointialueiden taloudesta vuosina 2024–2026, alijäämien kattamisvelvollisuudesta sekä näkymistä alijäämien kattamiseen lainsäädännön edellyttämässä aikataulussa.

Hyvinvointialueiden talous vuosina 2024–2026, alijäämien kattamisvelvollisuus ja näkymät alijäämien kattamiseen lainsäädännön edellyttämässä aikataulussa

Tämänhetkisen ennusteen mukaan Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue pystyy kattamaan vuosina 2023–2024 syntyneet alijäämät lainsäädännön edellyttämässä aikataulussa vuoden 2026 loppuun mennessä.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen alijäämä oli 122,0 milj. euroa vuonna 2023. Hyvinvointialue sopeutti talouttaan jo vuonna 2023, mutta varsinainen talouden tasokorjaus käynnistyi vuonna 2024. Vuoden 2024 hyvinvointialueen tilikauden tulos asettui lähelle alkuperäistä talousarviota, yhteensä 5,5 milj. euron alijäämään. Yhteensä kumulatiivinen alijäämä vuosilta 2023–2024 oli 127,5 milj. euroa. Talousarviossa 2025 tilikauden tulos on 76,1 milj. euroa ja taloussuunnitelmassa 2026 tulos on 105,5 milj. euroa. Vuoden 2024 tuloksen toteutuminen lähes talousarvion mukaisesti perustelee myös voimassa olevan taloussuunnitelman 2025–2027 realistisuutta.

Hyvinvointialueen talouden tervehdyttämisen kannalta on ollut oleellista, että menojen kasvua saatiin hidastettua radikaalisti hyvinvointialueen toiminnan käynnistymisen alkuvaiheessa. Näin sopeutustoimenpiteiden kumulatiiviset vaikutukset ehtisivät maksimoitumaan vuoden 2026 loppuun mennessä. Tällä on vähennetty tarvetta tehdä äkillisiä tasapainotustoimenpiteitä vuosien 2025–2026 aikana.

Valtakunnallisella tasolla on selvää, että osalle alueista nykyinen lain määräämä talouden tasapainottamisvaatimus ei ole realistinen. Näyttää väistämättömältä, että osa hyvinvointialueista ei pysty kattamaan vuoden 2026 loppuun mennessä vuosina 2023–2025 syntyneitä alijäämiä. Valtion arvioidessa vaihtoehtoja tilanteeseen reagoimiseksi pitäisi keskeisen tavoitteen olla hyvinvointialueiden

rahoitusjärjestelmän uskottavuuden säilyttäminen. Uskottavuuden näkökulmasta oleellista on objektiivisuus, tarveperusteisuus ja kova budjettirajoite.

PL 33, 02033 LÄNSI-UUDENMAAN HYVINVOINTIALUE
PB 33, 02033 VÄSTRA NYLANDS VÄLFÄRDSOMRÅDE
luvn.fi